

РОЛЬ ТА МІСЦЕ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Казначесв Дмитро Георгійович

доцент кафедри
тактико-спеціальної підготовки,
кандидат юридичних наук, доцент

Рец Віолетта Володимирівна

курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ ВІД НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ВИКОРИСТАННЯМ ХІМІЧНОЇ ЗБРОЇ, ЯК ПРІОРИТЕТ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Безпечні умови життєдіяльності і добробут громадян відповідно до Закону України «Про національну безпеку», який визначає основи та принципи національної безпеки і об'єкти, цілі та основні засади державної політики, що гарантуватимуть суспільству і кожному громадянину захист від загроз, належать до національних інтересів України [1].

Державна політика у сфері національної безпеки спрямована на захист: людини і громадянина – їхніх життя і гідності, конституційних прав і свобод, безпечних умов життєдіяльності та навколишнього природного середовища – від надзвичайних ситуацій.

Цивільний захист – це функція держави, спрямована на захист населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій шляхом запобігання таким ситуаціям, ліквідації їх наслідків і надання допомоги постраждалим у мирний час та в особливий період [2].

В наш час хімічна зброя залишається одним із найстрашніших засобів масового знищення. Відповідно до сучасних міжнародних документів, хімічна зброя за якісними показниками прирівнюється до ядерної. Тому її використання заборонено на міжнародному рівні цілою низкою актів і декларацій.

Саме тому важливим завданням кожної держави сьогодні є організація цивільного захисту населення і території при використанні хімічної зброї під час воєнних конфліктів. Актуальність проблеми безпеки населення і територій під час воєнних конфліктів обумовлена необхідністю бездоганного механізму виявлення й оцінки хімічної обстановки, здійснення хімічного контролю, забезпечення засобами індивідуального і колективного захисту, організацією і проведенням спеціальної обробки тощо.

Окремі аспекти забезпечення безпеки населення і території під час застосування хімічної зброї у воєнних конфліктах у міжнародному і вітчизняному науковому просторі були об'єктами уваги багатьох вчених: Безіл Л.Г., Желібо Є.П., Казмірчук Р.В., Нечаєв І., Павленко Е., Хромченко В.Г., Шоботов В.М. тощо.

В наш час дуже часто хімічна зброя використовується терористичними угрупованнями Передньої Азії. Саме тому світ зрозумів, що може опинитися на порозі нового виду війни – терористичної, що в мирний час забере тисячі життів мирних громадян.

Сьогодні гарячою точкою планети, де головну роль відіграє хімічна зброя, є збройний конфлікт в Сирії, навколо якого зосереджені найбільші держави світу. Віроломне порушення усіх конвенцій, що забороняють розробки і використання даного виду зброї, сколихнули громадськість і міжнародні організації. Влада Туреччини вважає, якщо не вирішити сирійську кризу, то ситуація може повернути на світовий порядок денний питання глобальної війни. Так, за словами віце-прем'єра Туреччини Нумана Куртулмуша, через сирійський конфлікт є загроза Третью світової війни. «Війна, яка ведеться в Сирії руками третіх сил, так само як і аналогічна війна в Іраку, наближається до кінця. Якщо не вдасться досягти врегулювання, то зросте ризик початку Третью світової війни за участю найбільших держав, включаючи США і Росію», – сказав він [3].

У сучасних умовах для ефективного захисту населення від застосування хімічної зброї під час збройних конфліктів необхідно передбачити розробку й реалізацію комплекс-

ної програми, що включає хімічний, інженерно-технічний, медичний, соціальний, економічний та спеціальний аспекти.

Хімічний захист населення включає:

- використання засобів колективного захисту;
- використання засобів індивідуального захисту, приладів хімічної розвідки, хімічного контролю аварійно-рятувальними службами, формуваннями та спеціалізованими службами цивільного захисту тощо;
- проведення санітарної обробки населення тощо.

До колективних засобів захисту від застосування хімічної зброї належать захисні споруди. Захисні споруди цивільного захисту – це інженерні споруди, призначені для захисту населення від впливу небезпечних факторів, що виникають внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів.

У зв'язку із наявністю проблеми недостатнього забезпечення захисними спорудами все частіше заходом захисту населення є евакуація.

Евакуаційними заходами є організоване виведення чи вивезення із зони надзвичайної ситуації або зони можливого ураження населення, якщо виникає загроза його життю або здоров'ю. Залежно від особливостей надзвичайної ситуації евакуація може бути обов'язкова; загальна або часткова; тимчасова або безповоротна [4, с. 109].

Таким чином, обов'язкова евакуація проводиться при використанні хімічної зброї або потраплення на навколишнє середовище великої кількості отруйних речовин; загальна евакуація проводиться із зони можливого хімічного забруднення тощо [5].

Медичні заходи полягають у наданні медичної допомоги постраждалим внаслідок використання хімічної зброї; завчасному створенні і підготовці медичних формувань; навчанні населення правилам користування засобами індивідуального і колективного захисту та надання першої медичної допомоги, а також здійснення інших заходів, пов'язаних з медичним захистом населення тощо. Загальні принципи надання медичної та долікарської допомоги при отруєннях внаслідок застосування хімічної зброї: припинення дії отрути на організм людини; виведення отрути, яка всмокталася; знешкодження отрути в організмі за допомогою медикаментозних засобів; усунення деяких проявів отруєння організму [4, с. 61].

Отже, в епоху науково-технічної революції необхідно провести ревізію наявності та удосконалення як засобів колективного захисту, так і засобів індивідуального захисту, тому що вони є запорукою безпеки для кожного, хто може стати жертвою атаки. Сьогодні активізовано наукові розробки щодо винайдення і виготовлення таких засобів, адже цивільний захист населення є однією із ключових функцій держави.

1. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 № 2469-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 31. Ст. 241). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>

2. Кодекс Цивільного захисту України із змінами. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 14. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>

3. Конфлікт в Сирії може призвести до Третьої світової. Анкара, 2016. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2016/12/11/novyna/svit/konflikt-v-syriyi-mozhe-pryzvesty-do-tretoi-svitovoyi-ankara> (дата звернення: 11.10.2018).

4. Соцько С.П., Жупінас С.І., Пліщенко С.С., Янчевський А.С., Віннік Н.В., Голубкіна О.М. Надзвичайні ситуації та цивільний захист населення: навч. посібник. Львів: «Магнолія 2006». 2016. 232 с.

5. Шоботов В.М. Цивільна оборона: навч. посібник. Вид. 2-ге, перероб. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 438 с.

Кононець Віта Петрівна

доцент кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТА ВЗАЄМОДІЇ З ГРОМАДЯНСЬКИМ СУСПІЛЬСТВОМ

Питанню адміністративно-правового статусу органів виконавчої влади, Збройних Сил України, військовослужбовців як окремих суб'єктів, приділяли увагу в своїх роботах такі науковці: В. Б. Авер'янов, О. Б. Андреева, Н. О. Армаш, Ю. П. Битяк, А. О. Буличев,